

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงมีพระบรมราโชวาท เกี่ยวกับการศึกษาคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีใจความตอนหนึ่งว่า “การศึกษานอกจากจะสอนคนให้เป็นคนเก่งแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะอบรมอบรมให้ดีพร้อมกันไปด้วย ประเทศจึงจะได้คนที่มีคุณภาพ คือ ทั้งเก่ง ทั้งดี มาเป็นกำลังของบ้านเมือง ให้ความเก่งเป็นปัจจัย และสำหรับพลังสร้างสรรค์ และให้ความดีเป็นปัจจัยเพื่อประดับประดาหน้า ความเก่งให้เป็นที่ไปในทางที่อำนวยผลประโยชน์อันพึงประสงค์” (สำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ. 2543 : ก) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 23, 24 และ 26 สอดคล้องกันว่า การศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม การและ จัดกระบวนการเรียนรู้ต้องบูรณาการความรู้ด้านต่างๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับตนเอง ทักษะทาง วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย ทักษะในการประกอบ อาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยต้องผสมผสานสาระความรู้เหล่านั้น ให้ได้สัดส่วนสมดุล กัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา และให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาพัฒนาการของผู้เรียนโดยพิจารณา พัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและ การทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมในแต่ละระดับ และ รูปแบบการศึกษา (สำนักนายกรัฐมนตรี. 2545 : 13-15) สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษา แห่งชาติ (พ.ศ. 2555 – 2559) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2545: 50 – 51) ได้กำหนด แนวนโยบายเพื่อดำเนินการปลูกฝังและเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระบบวิถีชีวิตที่ดีงาม

ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ จึงมีนโยบายปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ มุ่งมั่นขยายโอกาสทางการศึกษา ให้เยาวชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างกว้างขวาง และทั่วถึง โดยคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ครอบคลุมพฤติกรรมทางด้านจิตใจ และปัญญา นอกเหนือจากการยกระดับคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา นอกจากนี้ยังได้ส่งเสริมและสร้างความตระหนัก ให้ผู้เรียนมีจิตสำนึก ในคุณค่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี และวิถีประชาธิปไตย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2557 : คำนำ) และสมพงษ์ จิตระดับ สุธงคะวาทีน (2547: 70) ได้นำเสนอคุณลักษณะเด็กไทยที่พึงประสงค์ว่า ต้องยึดอย่างไทย ใจดี มีน้ำใจ ใฝ่สันติ รักความยุติธรรมผูกมิตรเป็นเพื่อนกับทุกคน มีความมั่นใจในตนเองแบบสากลแต่อ่อนน้อมต่อมตนแบบวัฒนธรรมไทยมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ภาษาคอมพิวเตอร์ และวัฒนธรรมที่หลากหลาย รู้จักสิทธิและหน้าที่ ความรับผิดชอบ จิตสำนึกสาธารณะในการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง การพึ่งตนเองได้ มีแนวทางมัชฌิมาปฏิปทา เป็นวิถีเรียบง่ายตามแบบพระพุทธศาสนา รู้จักคุณค่าของตนเอง ยอมรับในความแตกต่างแห่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และเพื่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสอดคล้องกับนโยบายวิสัยทัศน์ หลักการ และจุดหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552: 7)

เยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ เป็นความหวัง และอนาคตของชาติ ประเทศชาติจะเจริญรุ่งเรือง หรือจะพัฒนาไปมากน้อยเพียงไร ขึ้นอยู่กับคุณภาพของเยาวชน การจัดการศึกษาให้กับเยาวชนจึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง สังคมทุกภาคส่วนต้องเข้ามามีส่วนรับผิดชอบ ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงมากมายที่เกิดขึ้นในโลก ต่างก็ได้รับอิทธิพลจากกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในสังคมไทย คนไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤตทางด้านกระแสค่านิยมจากต่างประเทศจากสื่อสารมวลชน และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ได้รับอิทธิพลอย่างรวดเร็ว โดยขาดการคัดกรอง เลือกรับวัฒนธรรมที่ดีงาม ทำให้คุณธรรม จริยธรรม ของคนไทยลดลง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน เนื่องจากวิถีชีวิตเปลี่ยนไป สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนามีบทบาทในการเลี้ยงดู ให้ความรู้ปลูกฝังศีลธรรมให้มีคุณภาพและจริยธรรมน้อยลง นำไปสู่ค่านิยม พฤติกรรมที่นิยมชมชอบวัตถุนิยม การบริโภคนิยมเพิ่มมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2549: 4) และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตคนไทยไปมาก ซึ่งแต่เดิมเป็นสังคมที่เรียบง่าย มีน้ำใจ เอื้ออาทรต่อกัน ได้กลับกลายเป็นสังคมที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน ชิงดีชิงเด่น มีค่านิยมทางด้านวัตถุ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 4) ความพยายามในการปลูกฝังคุณธรรม เป็นประเด็นที่นักจิตวิทยา

นักการศึกษาจำนวนมากไม่น้อย ให้ความสนใจ มีความเห็นที่สอดคล้องกัน ถึงอิทธิพลที่สังคม วัฒนธรรมที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรม หรืออีกนัยหนึ่งนั้นมองว่า คุณธรรมเป็นสิ่งที่ปลูกฝังได้ โดยผ่านกระบวนการสังคมประภคิต (Socialization) ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งการปลูกฝังนี้ ทำได้ ตั้งแต่เป็นเด็กและเยาวชน ซึ่งวิธีการเสริมสร้างคุณธรรม ผ่านกิจกรรมบูรณาการกลวิธีต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ทั้งในแง่ของความคิด พฤติกรรม อารมณ์ความรู้สึก อันก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการปลูกฝังคุณธรรมแก่เด็กและ เยาวชน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2551: 1)

จากการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดขอบเขตการประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ 8 ประการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปี 2553 ในเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 21 (หนองคาย – บึงกาฬ) มีเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นักเรียน 4 ระดับ คือ ไม่ผ่าน ผ่าน ดี ดีเยี่ยม ผลการประเมินพบว่า ข้อที่ 1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (มีคะแนนใน ระดับดี คะแนนเฉลี่ย 48.16) ข้อที่ 2 ซื่อสัตย์สุจริต (มีคะแนนในระดับดี คะแนนเฉลี่ย 38.81) ข้อที่ 3 มีวินัย (มีคะแนนในระดับดี คะแนนเฉลี่ย 69.94) ข้อที่ 4 ใฝ่เรียนรู้ (มีคะแนนในระดับดี คะแนนเฉลี่ย 14.96) ข้อที่ 5 อยู่อย่างพอเพียง (มีคะแนนในระดับดี คะแนนเฉลี่ย 6.08) ข้อที่ 6 มุ่งมั่นในการทำงาน (มีคะแนนในระดับดี คะแนนเฉลี่ย 48.16) ข้อที่ 7 รักความเป็นไทย (มีคะแนนในระดับดี คะแนนเฉลี่ย 26.76) ข้อที่ 8 มีจิตสาธารณะ (มีคะแนนในระดับดี คะแนน เฉลี่ย 16.86) ซึ่งจากผลการทดสอบไม่มีนักเรียนที่มีคะแนนอยู่ในระดับ ดีเยี่ยม (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554 : 180 - 182) ถ้าหากนักเรียนได้รับการปลูกฝัง เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับวัยเด็กจะเติบโตเป็น ผู้ใหญ่ที่ดีสามารถอยู่ในสังคมได้ได้อย่างมีความสุข และในการปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะของ เด็กนั้น ควรให้เด็กมีโอกาสสำรวจตนเอง ยอมรับ และเข้าใจตนเอง มองตนเองในแง่ของความ เป็นจริงที่ถูกต้อง เพื่อให้เด็กได้มองเห็นแนวทางการแก้ไข ปรับปรุงตนเอง ไปในทางที่ดี ตาม ศักยภาพที่เขามีอยู่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา (2550 : 18) กล่าวว่า นโยบายในขณะนี้คือ เร่งรัดปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ดังนั้นทุกส่วนการศึกษา ต้องมาเน้นเรื่องของคุณธรรม อย่างไรก็ตามพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของนักเรียนเป็นปัญหา ที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือร่วมใจกันแก้ไขอย่างจริงจัง แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการ ใช้การปฏิรูป การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหา มีการปฏิรูปโครงสร้าง ปฏิรูปหลักสูตร ซึ่งเป็นหัวใจ ของการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน มีการกำหนดลักษณะพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน อย่างเด่นชัดก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ อย่างจริงจัง จึงเป็นหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องตั้งแต่ กระทรวงศึกษาธิการ จนถึงสถานศึกษา ตลอดจนถึงครูผู้สอน บิดามารดา และผู้ปกครองต้อง ช่วยกันอย่างเข้มแข็ง และในการจัดการศึกษา มุ่งเน้นภารกิจ 3 ด้าน (3 D) ได้แก่ ด้าน ประชาธิปไตย (Democracy) ด้านคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย (Decency)

ด้านต่อต้านยาเสพติด (Drug - Free) (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 11-12) และอัศวพงศ์ สุขมาตย์ (2553 : 4) กล่าวว่า การศึกษาแนวจิตตปัญญาศึกษา เป็นแนวคิดในการจัดการศึกษา ที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาด้านจิต และผ่านกระบวนการฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลาย จนเกิด เป็นกระบวนการคิดใคร่ครวญด้วยจิตที่มีความเมตตากรุณา ทำให้จิตใจเปิดกว้างสามารถทำ ความเข้าใจกับสิ่งต่าง ๆ จนเกิดเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้ แก่ความตระหนักรู้ในตนเอง ความเมตตากรุณา และจิตสาธารณะสามารถเชื่อมโยง สิ่งที่ได้เรียนรู้กับการปฏิบัติจริงใน ชีวิตประจำวัน

จากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนโสภณวิทย์ ที่ผ่านมาโรงเรียนยังไม่ถูกรับรอง โดยเฉพาะ มาตรฐานที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ผ่านตามเกณฑ์ ที่กำหนด นักเรียนที่เป็นผลผลิตทาง การศึกษาส่วนมากยังมีความรู้ความสามารถไม่เหมาะสมกับชั้นเรียน นักเรียนบางส่วนยังปฏิบัติ ตนไม่เหมาะสมขาดคุณธรรมจริยธรรมที่พึงงาม ซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้เสนอแนะเพื่อการพัฒนาไว้ให้สถานศึกษาดำเนินการ คือ 1.พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนทุกกลุ่มสาระ 2. ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาใน ด้านคุณธรรมจริยธรรม การแสวงหาความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งในและนอก สถานศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) 2555 : 1-2) ดังนั้นการให้ความรู้เรื่องคุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นเรื่องทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญ และเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเยาวชนด้วยกิจกรรมที่หลากหลายต่อไป

การฝึกอบรมเป็นกิจกรรมหนึ่งในการเพิ่มพูนความรู้ความก้าวหน้าของคน ให้ทันต่อ ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี สังคม เศรษฐกิจ โดยส่งเสริมความรักความอบอุ่น ภายในครอบครัว ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชน ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เช่นการฝึกฝนด้าน ศิลปะ การเล่นกีฬา การเข้าวัดทำบุญตักบาตร การนั่งสมาธิ การปฏิบัติธรรม เพื่อส่งเสริมให้เด็ก และเยาวชนเห็นคุณค่าใน ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีไทยโดยอาศัยวัด พระสงฆ์เป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ศีลธรรมของชุมชน ให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรม ไทย (กระทรวงวัฒนธรรม กรมการศาสนา. 2549: 15-20) และการอบรมเป็นการขยายความรู้ โดยที่ผู้เข้าอบรมได้ลงมือปฏิบัติแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีความสนุกสนานทำให้การเรียนรู้มี ความหมายมากยิ่งขึ้น

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครู มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของโรงเรียนโสภณวิทย์ ได้ตระหนักถึงปัญหา ความสำคัญ และความจำเป็น ดังกล่าว ในการที่ต้องมีการจัดทำหลักสูตรที่ใช้ในการอบรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของ นักเรียนโดยเฉพาะ ด้วยโรงเรียนมีบริบทที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนสูงขึ้น เป็นผู้มีความประพฤติดีมีคุณธรรม จริยธรรมที่งดงาม นอกจากนั้นยังต้องการให้ ครูได้เป็นแบบอย่างที่ดีเป็นแม่พิมพ์ที่ดีแก่นักเรียน ซึ่งจะใช้ความรู้ความสามารถจัดกิจกรรม

การเรียนการสอน ก่อให้เกิดผลดีแก่นักเรียนอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่กล่าวว่าโรงเรียนโสภาก่ามวิทยา เป็นองค์กรที่เข้มแข็งในการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการพัฒนา โดยชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้มีความรู้ มีทักษะ มีวินัย มีศีลธรรม อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข จึงได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนขึ้น

คำถามวิจัย

หลักสูตรฝึกอบรมโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนโสภาก่ามวิทยา อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ สามารถ

1. พัฒนาความรู้ความเข้าใจในหลักศีลธรรมของนักเรียนตามหลักสูตรการฝึกอบรมโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนโสภาก่ามวิทยาได้หรือไม่
2. พัฒนาความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมตาม โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนโสภาก่ามวิทยาได้หรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการรายงานผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนโสภาก่ามวิทยา อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนโรงเรียนโสภาก่ามวิทยา
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนโรงเรียนโสภาก่ามวิทยา
3. เพื่อทดลองการใช้หลักสูตรฝึกอบรม โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนโรงเรียนโสภาก่ามวิทยา
4. เพื่อประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนโรงเรียนโสภาก่ามวิทยา
5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม หลักสูตรฝึกอบรมโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนโสภาก่ามวิทยา

สมมติฐานการวิจัย

1.ระดับคะแนนความรู้ความเข้าใจใน หลักศีลธรรมของนักเรียน ตามหลักสูตร การฝึกอบรมโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนโสภากำมวิทยา หลังการ ฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม

2.ความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมตาม โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนโสภากำมวิทยา อยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย เพื่อการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม โครงการพัฒนา คุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนโสภากำมวิทยา อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ เป็นการวิจัยพัฒนา (Research and Development หรือ R & D) ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นและได้ ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มประชากร ผู้ให้ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร

1.1 กลุ่มประชากรในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนโรงเรียนโสภากำมวิทยา ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ปีการศึกษา 2557 ของโรงเรียนโสภากำมวิทยา อำเภอเซกา จังหวัด บึงกาฬ จำนวน 256 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 52 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ทั้งนี้นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นนักเรียนที่ผู้วิจัยสอนในเนื้อหาสาระนี้ หลักสูตร 2 คิน 3 วัน โดยใช้ กระบวนการวิจัยแบบ One Group Pretest – posttest Design บุญชม ศรีสะอาด (2556. 161)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น หลักสูตรการฝึกอบรมโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของ นักเรียนโรงเรียนโสภากำมวิทยา อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ

2.2 ตัวแปรตาม คือ

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.2 ความพึงพอใจ

2.2.3 ทักษะการปฏิบัติกิจกรรมการฝึกอบรม

3. เนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรม

ผู้วิจัย ได้สร้างหลักสูตรฝึกอบรม โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนโสภากำมวิทยา อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ โดยมีเนื้อหาสาระ คือ ศีล 5 ทิศ 6 ตามระบบการพัฒนาแบบ ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา บูรณาการสู่กระบวนการฝึกอบรม ศีลธรรม การจัดทำค่ายคุณธรรม แบ่งเป็นภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และกิจกรรมเสริมสร้างเจตคติ เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการพัฒนา 4 ด้าน คือ กายภาวนา ศีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนา สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง และผู้อื่น ตามวุฒิภาวะ และศักยภาพ

4. สถานที่ฝึกอบรม

ศูนย์พัฒนาคุณธรรมอำเภอเซกา วัดโนนสำราญ บ้านโนนสำราญ ตำบลโสภากำม อำเภอเซกา จังหวัด บึงกาฬ

5.ระยะเวลาวิจัย

ผู้วิจัย ได้กำหนดเวลาในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนโสภากำมวิทยา ครั้งนี้ จำนวน 2 คืน 3 วัน ระหว่างวันที่ 2 - 4 ธันวาคม 2558 ตามตารางการฝึกอบรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1.การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การสร้างและพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร หรือเพิ่มเติมหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมที่มีอยู่เดิม ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพชุมชนโรงเรียน นักเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด

2.หลักสูตรฝึกอบรมศีลธรรมจริยธรรม หมายถึง หลักสูตรที่ใช้ในการอบรมตามโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนโสภากำมวิทยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 เป็นหลักสูตรระยะสั้น ใช้เวลา 2 คืน 3 วัน แบ่งเป็น 3 ภาค คือ 1) ภาคทฤษฎี เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ 2) ภาคปฏิบัติ เพื่อฝึกทักษะปฏิบัติกิจกรรม 3) ภาคกิจกรรม เพื่อสร้างเจตคติที่ดีปลุกฝังความกตัญญูกตเวที ต่อบุพการี ตามหลักธรรมพื้นฐานทางพระพุทธศาสนา คือ ศีล ทิศ 6 ตามหลักการพัฒนาแบบไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

3. โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนโสภากำมวิทยา หมายถึง โครงการที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเพื่ออบรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเป็นกระบวนการสร้างพฤติกรรม ความมีคุณธรรมจริยธรรมของ นักเรียนนอกห้องเรียน

4. พระวิทยากร หมายถึง พระภิกษุผู้มีความรู้ ความสามารถ และเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี พร้อมทั้งมีประสบการณ์ในการอบรมธรรมแก่นักเรียน มีความชำนาญในการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ปฏิบัติหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะปฏิบัติให้กับนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรม

5. ผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรม หมายถึง คะแนนความรู้ความเข้าใจ ที่ได้จากการทำแบบทดสอบ ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรม โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนโสภากำมวิทยา

6. ความพึงพอใจการใช้หลักสูตรฝึกอบรมวิธีสอนศีลธรรม หมายถึง ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความพึงพอใจต่อกระบวนการการฝึกอบรม ประกอบด้วย เนื้อหาหลักสูตร การจัดกิจกรรม การฝึกอบรม วิทยากร สื่อ ระยะเวลา สถานที่ การวัดและประเมินผล ความพึงพอใจของผู้รับ การฝึกอบรมต้องมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากขึ้นไป

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ได้หลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรมตามโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนโสภากำมวิทยา ซึ่งทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะปฏิบัติสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อผู้มีพระคุณตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและผู้อื่น

2. ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนอื่นต่อไป

3. นักเรียนซึ่งเป็นเยาวชนของชาติ มีโอกาสเข้าวัดปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่วัย สามารถลงมือปฏิบัติจริง จากสถานที่จริง ตามกระบวนการฝึกอบรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิต ของตนเองและผู้อื่น ได้อย่างถูกต้อง

4. เป็นแนวทาง เรื่องการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ นักเรียน โดยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่อง ศีล 5 ทิศ 6 มาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบของค่ายพักแรมฝึกอบรมระยะสั้น แล้วนำไปประพฤติปฏิบัติ ในชีวิตจริง ต่อไป

ความสำคัญของหลักสูตรฝึกอบรมตามโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน
 โรงเรียนโสภากำมวิทยา ได้นำแนวคิด ทฤษฎี การสร้างและพัฒนาหลักสูตร เป็นตัวกำหนดและ
 เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเพราะหลักสูตรจะบอกให้ทราบว่า จะให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย
 ได้อย่างไร จะต้องจัดเนื้อหา ประสบการณ์อย่างไร จะใช้เครื่องมือวัดผล และประเมินผลอย่างไร
 ที่จะแสดงว่าผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด ในระดับโรงเรียนหลักสูตร จะเป็นแนวปฏิบัติแก่
 ครูผู้สอนที่จะบอกให้รู้ว่า จะสอนให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมอะไร จะต้องจัดประสบการณ์อย่างไร
 ประเมินผลอย่างไร หลักสูตรจึงเป็นหัวใจของการจัดการเรียนการสอน ที่จะให้ผู้เรียนบรรลุ
 จุดมุ่งหมายตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ การฝึกอบรมเป็นกิจกรรมหนึ่งในการเพิ่มพูนความรู้
 ความก้าวหน้าของคน ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี สังคม เศรษฐกิจ โดย
 ส่งเสริมความรักความอบอุ่น ภายในครอบครัว ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชน ใช้เวลาว่างให้เกิด
 ประโยชน์ เช่น การฝึกฝนด้านศิลปะ การเล่นกีฬา การเข้าวัดทำบุญตักบาตร การนั่งสมาธิ การ
 ปฏิบัติธรรม เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเห็นคุณค่าใน ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีไทยโดย
 อาศัยวัด พระสงฆ์เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ศีลธรรมของชุมชน ให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมใน
 การสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมไทยและการอบรมเป็นการขยายความรู้ โดยที่ผู้เข้าอบรมได้
 ลงมือปฏิบัติแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีความสนุกสนานทำให้การเรียนรู้มีความหมายมากยิ่งขึ้น
 การพัฒนาหลักสูตร ที่ใช้ในการฝึกอบรมตามโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของ
 นักเรียนโรงเรียนโสภากำมวิทยา ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการดำเนินการ เพื่อศึกษาข้อมูล
 พื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียน
 โรงเรียนโสภากำมวิทยา เพื่อพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
 สำหรับนักเรียน โรงเรียนโสภากำมวิทยา เพื่อทดลองการใช้หลักสูตรฝึกอบรมโครงการพัฒนา
 คุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนโรงเรียนโสภากำมวิทยา เพื่อประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม
 โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนโรงเรียนโสภากำมวิทยา และเพื่อศึกษาความ
 พึงพอใจของผู้เข้าอบรมหลักสูตรฝึกอบรมโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน
 โรงเรียนโสภากำมวิทยา กิจกรรมเป็นการดำเนินงาน เป็นค่ายฝึกอบรมอบรมใช้เวลา 2 คืน 3 วัน
 โดยดำเนินกิจกรรมตามหลักสูตรที่กำหนด